

Агуулга

1. Төслийн товч танилцуулга	2
1.1 Ордын нөөцийн хэмжээ	3
1.2 Уурхайн жилийн хүчин чадал	3
1.3 Уулын ажлын горим	3
1.4 Уулын ажлын төлөвлөгөө	3
1.5 Ухаж ачих ба тээвэрлэх процесс	4
1.6 Баяжуулалт	6
1.7 Дэд бүтэц, барилга байгууламжууд	9
1.8 Цахилгаан хангамж.....	10
1.9 Ундны болон үйлдвэрлэлийн усан хангамж	10
2. Төсөл хэрэгжих орчны байгаль орчны төлөв байдал	11
2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн физик газарзүй нөхцөл	11
2.2 Уур амьсгал.....	11
2.3 Салхи.....	12
2.4 Агаарын чийгшил	12
2.5 Геоморфологи.....	12
2.6 Газрын гүний ус.....	12
2.7 Хөрсөн бүрхэвчийн онцлог тархалт	13
2.8 Ургамлан нөмрөг.....	13
2.9 Амьтны аймаг.....	13
3. Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт	14
4. Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний гол зорилт	17
5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	19
6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	22
7. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	23
8. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	23
9. Түүх соёлын өвийг хамгаалах, арга хэмжээний төлөвлөгөө	23
10. Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	23
11. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	24
12. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	25
13. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийн нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь....	26
14. Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө	26

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Стархолдинг” ХХК

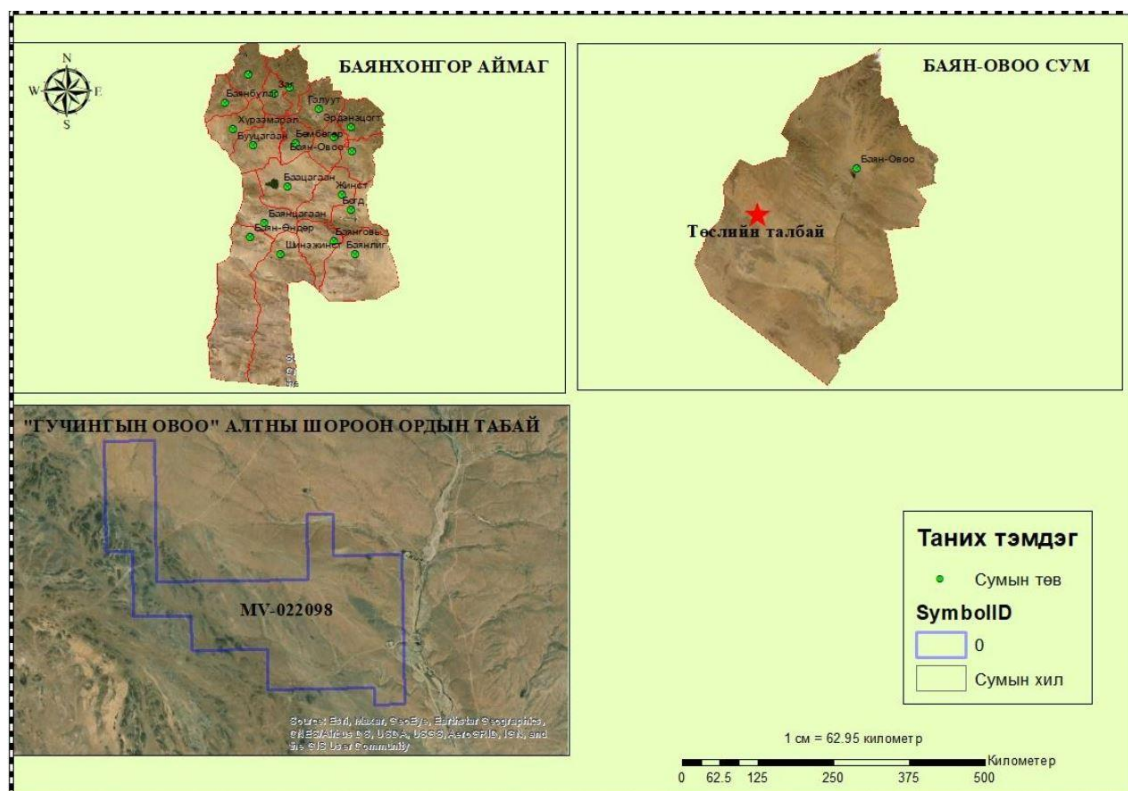
Төслийн нэр: “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордыг ашиглах

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг: Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 18-р хороо, 13-р хороолол 37-56 тоот. Утас/Mobile: +976-99817128

Төсөл хэрэгжих талбайн байршил, физик газарзүйн нөхцөл: “Гучингийн овоо” алтны шороон орд нь Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт байрлах бөгөөд Улаанбаатар хотоос баруун урагш 760 км, Баянхонгор аймгийн төв Баянхонгор хотоос 80 км-т, Баян-Овоо сумын төвөөс баруун урагш 35 км-т байрладаг.

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрлийн солбицолууд / MV-022098 /

№	Уртраг	Өргөрөг
1	100° 5' 0.5"	46° 10' 31.57"
2	100° 4' 29.77"	46° 10' 31.56"
3	100° 4' 29.77"	46° 9' 44.75"
4	100° 4' 46"	46° 9' 44.75"
5	100° 4' 46"	46° 9' 16.74"
6	100° 5' 21"	46° 9' 16.74"
7	100° 5' 21"	46° 9' 1.7"
8	100° 6' 7.15"	46° 9' 1.7"
9	100° 6' 7.15"	46° 8' 44.77"
10	100° 7' 12.2"	46° 8' 44.77"
11	100° 7' 12.2"	46° 8' 37.77"
12	100° 7' 30.45"	46° 8' 37.77"
13	100° 7' 30.45"	46° 9' 41.57"
14	100° 6' 48.49"	46° 9' 41.57"
15	100° 6' 48.49"	46° 9' 59.39"
16	100° 6' 32.49"	46° 9' 59.39"
17	100° 6' 32.49"	46° 9' 31.57"
18	100° 5' 0.5"	46° 9' 31.56"

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил

1.1 Ордын нөөцийн хэмжээ

Хүснэгт 2. Ордын геологийн нөөцийн тооцоо

Нөөцийн зэрэг	Хучаас	Элс	мг/м3	Талбай	Хучаас	Элс	Шлих	Хими цэвэр
Дөхөм хэсэг								
C-1	0.4	0.4	235	6.9	2.76	2.76	0.65	0.56
C-2	0.44	0.48	264	9.31	4.10	4.47	1.18	1.03
C-3	0.3	0.6	247	3.3	0.99	1.98	0.49	0.43
C-4	0.4	0.46	88	4.4	1.76	2.04	0.18	0.16
C				23.91	9.61	11.25	2.50	2.18
Жалга-3 хэсэг								
C-1	0.83	0.5	342	6.85	5.69	3.43	1.17	1.02
C-2	0.53	0.37	426	15.48	8.20	5.73	2.44	2.13
C-3	0.28	0.33	390	9.33	2.61	3.08	1.20	1.05
C-4	0.2	0.36	426	7.5	1.50	2.70	1.15	1.00
C-5	0.5	0.7	187	2.35	1.18	1.65	0.31	0.27
				41.51	19.17	16.57	6.27	5.47
Нэргүй дэвсэг хэсэг								
C-1	1.54	1.08	280	5.2	8.01	5.62	1.57	1.37
B-1	1.27	1.02	224	12.1	15.37	12.34	2.76	2.41
B-2	1.56	0.82	174	11.9	18.56	9.76	1.70	1.48
B-3	2.86	0.66	175	9.2	26.26	6.06	1.06	0.93
B-4	2.35	0.78	410	12.175	28.61	9.50	3.89	3.40
B-5	2.43	0.83	473	17.865	43.41	14.83	7.01	6.12
B				63.22	132.21	52.48	16.43	14.33
C				5.20	8.01	5.62	1.57	1.37
B+C				68.42	140.22	58.10	18.00	15.70
Нийт B				63.22	132.21	52.48	16.43	14.33
Нийт C				70.62	36.79	33.44	10.34	9.01
Нийт B+C				133.84	169.00	85.93	26.77	23.35

1.2 Уурхайн жилийн хүчин чадал

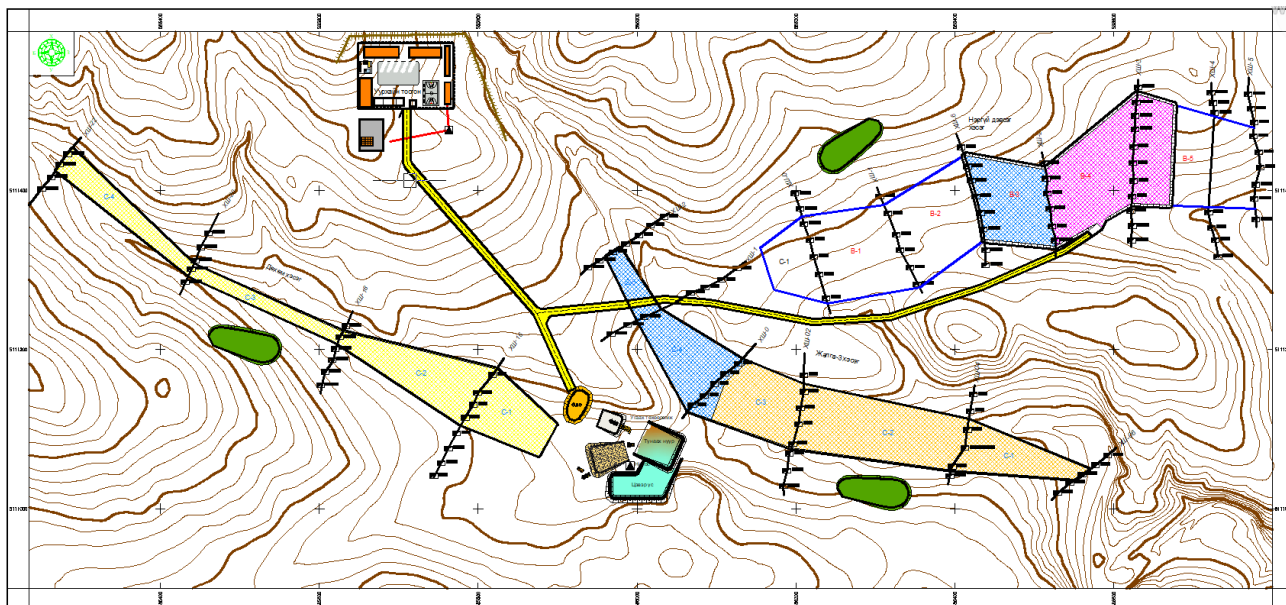
Төсөлд үйлдвэрлэлийн нөөцийг бодохдоо ашиглалтын үеийн хаягдлыг 2% /2.52 мян.м3/ бохирдлыг 46.7% /40.15 мян.м3/ байхаар тооцсон байна. Геологийн бодитой болон боломжтой зэрэглэлийн нөөцийг үйлдвэрлэлийн магадалсан зэрэглэлд шилжүүлэн тооцсоноор 123.59 мян.м3 элсэнд химийн цэврээр 22.89 кг алт олборлохоор тооцсон байна. Үйлдвэрлэлийн энэхүү нөөцийг жилийн 60.0 мян.м3 хүчин чадалтайгаар 2 жилийн хугацаанд олборлохоор төлөвлөсөн байна.

1.3 Уулын ажлын горим

Монгол улсын хөдөлмөрийн хуулийг үндэслэн уурхайд дараах ажлын хуваарийг төлөвлөж байна. Уурхай нь хоногт 10 цагийн үргэлжлэлтэй, хөрс хуулалт, олборлолтын ажил 1 ээлжээр явахаар төлөвлөсөн ба 6-р сарын 01-нээс 9-р сарын 01 хүртэл 4 сар, үүнээс цаг агаар, амралт, баяр ёслол, эвдрэл саатлын үед 10 хоног сул зогсоно гэвэл нийт 110 хоног ажиллана.

1.4 Уулын ажлын төлөвлөгөө

2022 онд Нэргүй дэвсэг хэсэг дээр /C-1, B-1, B-2/ блокуудад олборлолт явуулсан бөгөөд 2023 онд Дөхөм хэсэг, Жалга-3 хэсгийн бүх блок ба нэргүй дэвсэг хэсгийн B-3, B-4, B-5 блокын 26% олборлолтонд өртөж 60.0 мян.м3 элс олборлож, 13.29 кг алт угаан баяжуулахаар тооцов.

Зураг 2. 2023 оны төлөвлөлт

1.5 Ухаж ачих ба тээвэрлэх процесс

2023 оны уулын ажил: 6-н сард Дөхөм хэсгийн С-1, С-2, С-3, С-4 блок дээр ажиллах бөгөөд энэ хугацаанд уулын бэлтгэл ажлаас гадна хөрс хуулалт явуулж, уурхайд дотоод овоолго хийх орон зай үүсэх хүртэл гарах 3.1 мян.м³ /сийрэгжилт тооцоноор 3.67 мян.м³/ хөрсийг гадаад овоолгод хураана. Энэ хугацаанд гадаад овоолго хүртэл 0.5 км зайд хөрс тээвэрлэлт хийнэ.

7,8,9-р сард гадаад овоолгод 12.52 мян.м³ хөрс хурааж, нийтдээ 2023 онд 60.3 мян.м³ /сийрэгжилт тооцоноор 72.36 мян.м³/ хөрсийг гадаад болон дотоод овоолгод хураана.

2023 онд баяжуулах төхөөрөмж 6 сарын дундуур ажиллаж эхлэх бөгөөд тухайн жилд 60.0 мян.м³ элс угааж баяжуулна. Мөн элсний түр овоолго үүсэх бөгөөд энэ нь баяжуулах төхөөрөмжийг тасралтгүй тэжээх хэмжээтэй байна. Баяжуулалтаас гарах эфель галийн хаягдлыг тусад нь үүсгэх бөгөөд эфелийн хэмжээ ойролцоогоор 45.83 мян.м³, галийн хэмжээ 14.13 мян.м³ хэмжээтэй байна.

Уурхайд ажиллах техникийн бүтээлийн тооцоо

Уулын ажилд тоног төхөөрөмж нь 12 цагаар 1 ээлжийн горимоор ажиллана. Хөрс болон элс олборлолтын ажилд Hyundai R320LC-7 маркийн экскаватор ажиллана.

Хөрс болон элсэн дээр ажиллах экскаваторын бүтээлийн тооцоо:

Хүснэгт 3. R320LC-7 экскаваторын бүтээлийн тооцоо

д/д	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Hyundai R320LC-7
1	Утгуурын багтаамж	м ³	1.44
2	Экскаваторын цагийн бүтээл	м ³ /цаг	167
3	Экскаваторын ээлжийн бүтээл	м ³ /ээлж	1,371
4	Экскаваторын хоногийн бүтээл	м ³ /хоног	1,371
5	Жилд ажиллах хоногийн тоо	хоног	130
6	Экскаваторын жилийн бүтээл	м ³ /жил	178,264
7	Шаардлагатай экскаваторын тоо	ш	1

Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордын 2023 онд хэрэгжүүлж ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

8	Жилд ажиллах мот-цаг /Элс /	мот/цаг	360
9	Жилд ажиллах мот-цаг /Хөрс /	мот/цаг	361
10	Жилд ажиллах нийт мото-цаг	мот/цаг	721

Уурхайд хөрс болон элс тээвэрлэлтийн ажил нь авто тээврээр хийгдэнэ. Уурхайгаас гарах хөрсийг уурхайн хажууд ойрхон байрлах гадаад овоолго болон дотоод овоолгод хураана. Хөрс хуулалт, элс олборлолтын ажлыг Hyundai robex-320LC-7 маркийн экскаватор, 25 тн даац бүхий Nowo автосамосвалын хослолоор хийж гүйцэтгэнэ. 2023 онд хөрс тээврийн зай 0.4 км, элс тээврийн зай 530 м байна.

Хөрс тээврийн автосамосвалын бүтээлийн тооцоо:

Хүснэгт 4. Хөрс тээврийн автосамосвалын бүтээлийн тооцоо

№	Автосамосвалын марк	х.нэгж	HOWO
1	Даац	тн	25
2	Тэвшний багтаамж	м3	14
3	Тээврийн зай	м	400
4	Автосамосвалын рейсийн хугацаа	сек	475.5
5	Цагийн дундаж бүтээл /сийрэг/	м3/цаг	86.3
6	Ээлжийн бүтээл	м3/ээлж	828
7	Хоногийн бүтээл	м3/хоног	828
8	Сарын бүтээл	м3/сар	24,840
9	Жилийн бүтээл	м3/жил	107,641
10	Автосамосвалын тоо (Бодит)	ш	2
11	Нийт автосамосвалын жилийн гүйлт	км	3,600
12	Нийт автосамосвалын жилд ажиллах цаг	мото.ц	699
13	Нэг автосамосвалын жилд ажиллах цаг	мото.ц	349

Хүснэгт 5. Элс тээврийн автосамосвалын бүтээлийн тооцоо

№	Автосамосвалын марк	х.нэгж	HOWO
1	Даац	тн	25
2	Тэвшний багтаамж	м3	14
3	Тээврийн зай	м	530
4	Автосамосвалын рейсийн хугацаа	сек	577.7
5	Цагийн дундаж бүтээл /сийрэг/	м3/цаг	54.78
6	Ээлжийн бүтээл	м3/ээлж	525.9
7	Хоногийн бүтээл	м3/хоног	525.9
8	Сарын бүтээл	м3/сар	15,777
9	Жилийн бүтээл	м3/жил	68,367
10	Автосамосвалын тоо (Бодит)	ш	1
11	Нийт автосамосвалын жилийн гүйлт	км	6,159
12	Нийт автосамосвалын жилд ажиллах цаг	мото.ц	1095
13	Нэг автосамосвалын жилд ажиллах цаг	мото.ц	1095

1.6 Баяжуулалт

2021 онд Геологийн төв ТӨҮГ-ын лаборатори Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “СТАР ХОЛДИНГ” ХХК-ийн “Гучингийн овоо” алтны шороон ордын 400 кг дээжид туршилт хийж тайланг боловсруулсан байна. Технологийн туршилтын тайлангийн ажлын хүрээнд:

1. Эрдсийн найрлагын нарийвчилсан судалгаа, дүгнэлт
2. Гравитацийн аргаар баяжигдах чанарын туршилт шинжилгээ дүгнэлт хийсэн.

Технологи туршилтын тайлангийн ерөнхий дүгнэлт:

“Стар Холдинг” ХХК-аас Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн овоо”-гийн алтны шороон ордын дээжийн чулуулгууд нь хар ногоон, бор өнгөтэй дунд ширхэгт аркоз элсжин, кварц агуулсан шүлтлэгдүү диорит, кварцгялтгануур-амфиболт занар, багаар карбонат, кварцын судал байна.

Технологийн туршилтад ирүүлсэн дээжийн угаагдах чанарын итгэлцүүр $E=0.1$ гарсан тул ордын дээж нь хялбар угаагдах шинж чанартай байна.

Технологи туршилтын ажлыг гравитацийн аргаар хийж гүйцэтгэсэн. Үүний үр дүнд 0.09%-ийн гарцтай 86.28%-ийн металл авалттай баяжмал гарган авч болохыг тогтоосон байна. Технологийн туршилтад ирүүлсэн дээжээс нийт 106.16 мг алт ялган авсан байна.

Алтны дундаж агуулгыг тооцож үзэхэд 0.27 г/тн буюу 426.21 мг/м³

Баяжуулалтаас гарсан алтанд минералогийн шигшүүрийн шинжилгээ хийхэд алтны мөхлөгийн дийлэнх нь -0.5+0.063 мм-ийн ангилалд байна. Энэ ангилалд нийт алтны 91.48% нь байна.

Технологийн туршилтаар ялган авсан алтанд зэрэгцээ аргаар сорьц тогтооход 871.94 ба 872.15 тус тус байна. Алтанд байгаа мөнгөний агуулга 8.55% ба 8.52 байна.

Баяжуулах цехийн зохион байгуулалт

Баяжуулах цех нь ил уурхай, алт агуулагч элсийг угааж баяжуулах цех, алт гүйцээн ялган хадгалах цехээс бүрдэнэ.

Ил уурхайгаас автосамосвалаар тээвэрлэн авч ирсэн алттай элсийг угаах төхөөрөмжийн хажууд овоолго үүсгэн экскаватороор хүлээн авах бункерт хийнэ. Угаах төхөөрөмжид орсон элс хүрдэн шигшүүрт орж угаан ангилагдан задарч, торны дээрх (+20 мм) хоосон чулуулаг гадагшилж, галийн овоолгод хаягдана.

Торны доорх (-20+0 мм) ширхэглэлтэй алт агуулсан элс нь нам дүүргэлтийн шлюзэнд баяжигдана. Элсийг шлюзээр баяжуулж, хүнд металл шлюзний ховилд тунаж, хөнгөн материал эфелийн хаягдлын овоолгод хаягдана.

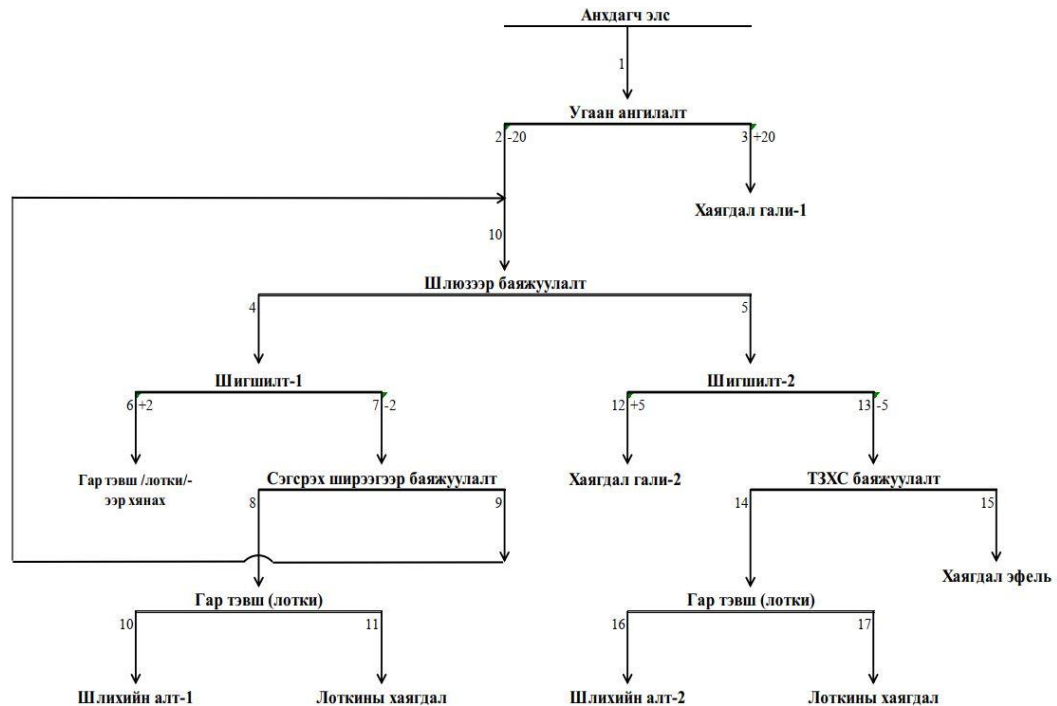
Хаягдлын цөөрөмд мөхлөгүүд тунаж, цэвэршсэн усыг эргүүлэн баяжуулалтын процесст ашиглана. Элс угаалгын ажил эхлэхэд баяжуулалтын технологийн усан хангамжийг голоос насосоор татан бүрэн хангах ба үйлдвэрлэлийн явцад эргэлтийн усаар нийт усан хангамжийн 75%-ийг хангаж, үлдсэн 25%-ийн усан хангамжийг голын цэвэр усаар хангана.

Шлюзэн дээр тунасан баяжмалыг ээлжийн 20 цагт 1 удаа, уурхайн удирдах албан тушаалтны бүрэлдэхүүнтэйгээр (харуулын хяналтын дор) султган авна.

Угаах төхөөрөмжөөс баяжмал авах ажлыг шлюзний доороос дээш секц тус бүрийн трафаретийг сөхөж, хуримтлагдсан баяжмал бүхий элсийг тусгай зориулалтын малтуур хүрээр хутган авч тусгай зориулалтын торхонд хийж, резинийг устай торхонд маш нарийн

нямбай угааж, баяжмалтай торхнуудыг машинд ачиж, гүйцээн баяжуулах цех рүү хүргэх ба шлюзний дэвсгэрийг займчин зайлах замаар гар аргаар багасган бохир баяжмалыг ялгаж авна.

Гүйцээн баяжуулах цехэд шлюз болон төвөөс зугтах хүчний сеператораас султган авсан бохир баяжмалыг харуулын хяналтын доор гүйцээн баяжуулах цехэд аваачиж, баяжуулах ширээ, гар тэвшээр ялгаж, хар шлихийг соронздож, хатааж, үлээн алтыг ялгаж гарган авна.

Зураг 3. Баяжуулах схем

Алттай бохир баяжмалыг гүйцээн баяжуулах цехэд хүлээн авч, угааж үлдээсний дараагаар жинлэж, алт олборлолтын журналд тэмдэглэж, алттай савыг битүүмжлэн сейфэнд хадгална. Ялгах цехэд 3 хүн ажиллах бөгөөд тусгай харуул хамгаалалттайгаар алтыг гүйцээн боловсруулах ажиллагааг явуулна Сейфийг 2-3 албан тушаалтан лацдаж битүүмжилнэ. Цаашид сейфийг онгойлгох, цоожлох ажлуудыг заавал дээрх албан тушаалтнууд хамтран гүйцэтгэнэ. Ялгасан алтыг аналитик жин дээр дэнсэлж сейфэнд хадгална.

Баяжуулах цехийн горим: Баяжуулах цех нь зөвхөн улирлын чанартай байдлаар буюу 6-9 р сард ажиллах ба 2023 онд 120 хоног, 10 цагийн 1 ээлжээр GDS-308 маркийн 35 м3/цагийн хүчин чадалтай 1 ширхэг угаах төхөөрөмж ажиллана. Гучингийн овоо алтны шороон орд орчим нь ус хангамж тааруу бөгөөд 2022 онд олборлолт хийхдээ технологийн усны хуримтлал үүсгэсэн ба 2023 онд элс угаан баяжуулахад саадгүй байхаар байна. Усны хуримтлал үүсгэхдээ гүний худаг, уурхай шүүрлийн ус, хур тунадас зэргээс хуримтлал үүсгэсэн.

2023 оны бүтээгдэхүүн гаргалт: Алтны шороон ордоос 2023 онд олборлолтын үеийн хаягдал бохирдлыг оруулан тооцож нийт 60.0 мян. м³ алт агуулсан элсийг 91.28%-ийн металл авалттайгаар баяжуулж, химийн цэврээр 10.54 кг алт гарган авахаар төлөвлөгөөнд тусгалаа. Сорьц хяналтын газраас олборлох алтны сорьцыг 872 гэж тогтоосон.

Хүснэгт 6. Бүтээгдэхүүн гаргалтын тооцоо

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2023 он
1	Баяжуулах цехийн ажиллах хоног	хоног	120
2	Жилд ажиллах бодит цаг	цаг/жил	960
3	Угаан баяжуулах элс	мян.м3	60.0
4	Элсэн дэх алтны агуулга	мгр/ м3	244.7
5	Элсэн дэх алт /шлихээр/	кг	13.51
6	Элсэн дэх алт /химийн цэврээр/	кг	11.78
7	Металл авалт	%	91.28
8	Алтны хэмжээ /шлихээр/	кг	11.54
9	Алтны хэмжээ /химийн цэврээр/	кг	10.54
10	Хаягдлын металл авалт	%	8.72
11	Хаягдал дахь алтны хэмжээ /химийн цэврээр/	кг	1.01

Баяжуулах цехийн тоног төхөөрөмжийн жагсаалт: Баяжуулах цехийн тоног төхөөрөмжүүд нь одоогоор манай компанид бэлэн байгаа бөгөөд эдгээр тоног төхөөрөмжүүдийг цаашид ашиглахаар тусгалаа. Компанийн өмчлөлийн тоног төхөөрөмжүүдийн жагсаалтыг дараах хүснэгтэд харууллаа.

Хүснэгт 7. 2023 онд баяжуулалтад ашиглах тоног төхөөрөмжийн жагсаалт

№	Тоног төхөөрөмжийн нэрс	Төрөл	Тоо, ш	Хүчин чадал
1	Баяжуулах төхөөрөмж	GDS-308	1	35 м3/цаг
2	Баяжуулах ширээ	СКО-0.5	1	0.5 тн/цаг
3	Цэвэр усны насос	ЭЦВ-150	2	25 м3/цаг
4	Технологийн усны насос	К 150-125-150	1	150 м3/цаг
5	Шлих үлээх ангилах ширээ		2	
6	Бичгийн ширээ		1	
7	Сандал		3	
8	Баяжмал зөөх сав		4	
9	Алт хадгалах сейф		1	
10	Сав хадгалах шүүгээ		1	

Баяжуулалтын усны хэрэглээ: Баяжуулах цехэд хэрэглэгдэх нийт усны хэрэгцээ нь технологийн ба баяжуулах цехийн ажиллагсдын үйлдвэр дээр хэрэглэх ундны буюу ахуйн хэрэгцээний зориулалтын уснаас бүрдэнэ. Баяжуулах технологийн усны үүсвэрийг гүний усаар, угаалгын ажлын эхэнд нийт шаардагдах усаар 100% хангаж өгөх ба цаашид 75%-ийг эргэлтийн ус, үлдсэн 25%-ийг цэвэр усаар хангахаар тооцлоо. Баяжуулах төхөөрөмжийн хаягдлыг эргэлтийн усан санд урсган хуримтлуулж, тунасан усыг эргүүлж, технологид ашиглана.

Хүснэгт 8. Шаардагдах усны хэмжээ

Ашиглалтын жил	Баяжуулах элс, мян.м3	Технологийн ус, мян.м3	Эргэлтийн ус, мян.м3	Шаардагдах цэвэр ус, мян.м3
2023 он	60.0	180.0	60.0	60.0

Хаягдлын далангийн хэмжээ: 2023 онд баяжуулах үйлдвэрээс 45.83 мян.м3 эфелийн хаягдал гарах ба үүнээс 44.0 мян.м3 овоолгод зөөн овоолох бол 1.83 мян.м3 тунаах нууранд, 0.03 мян.м3 цэврийн нууранд хаягдана. Мөн 14.13 мян.м3 галийн хаягдлыг дотоод овоолгод зөөн овоолно.

Хүснэгт 9. Баяжуулалтаас хаягдах хаягдлын хэмжээ

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2022 он
1	Баяжуулах элс	мян.м3	60.0
2	Элсэн дэх алтны агуулга	мг/м3	244.7
3	Элсэн дэх алт /шлихээр/	кг	13.51
4	Эфелийн гарц	%	76.42
5	Галийн гарц	%	23.58
6	Эфелийн хэмжээ	мян.м3	45.83
7	Дотоод овоолгод овоолох эфелийн хэмжээ	мян.м3	44.0
8	Хаягдлын нууранд үлдэх шламын хэмжээ (3.4%)	мян.м3	1.83
9	Цэврийн нууранд үлдэх шламын хэмжээ (0.09%)	мян.м3	0.03
10	Галийн хэмжээ	мян.м3	14.13
11	Хаягдлын агуулга	мг/м3	44.25
12	Галийн хэмжээ	мян.м3	14.13

1.7 Дэд бүтэц, барилга байгууламжууд

“Гучингийн овоо” алтны шороон ордын талбайд дараах дэд бүтцийн барилга байгууламжууд байршина. Доорх барилга байгууламжууд ба тоног төхөөрөмжүүд нь “Стархолдинг” ХХК-д бэлэн ашиглаж байна.

Хүснэгт 10. Дэд бүтцийн байгууламжийн жагсаалт

№	Байгууламжийн нэр	Тоо ширхэг
Уурхайн оффис, ажилчдын байр		
1	Ажилчдын байр /гэр/	10
2	Хоолны газар /тоноггосон чингэлэг/	1
3	Уурхайн оффис /тоноггосон чингэлэг/	Ком
4	Гэрэлтүүлэг	2
Үйлдвэрлэлийн барилга байгууламж		
1	Шатахуун түгээх станц	1
2	Засвар механикийн цех	1
3	Сэлбэг хэрэгслийн агуулах	1
4	Хамгаалах хашаа, харуулын пост	1
Баяжуулах цех		
1	Баяжуулах төхөөрөмж	1
2	Тунаах машин	1
3	Баяжуулах ширээ	1
4	Шлих үлээх, ангилах ширээ	1
5	Усны насос	2
Цахилгаан хангамж		
1	Ерөнхий бууруулах дэд станц	1
2	Дизель генератор	2
Усан хангамж		
1	Гүний худаг	2

1.8 Цахилгаан хангамж

“Гучингийн овоо” алтны шороон ордын ил уурхай нь цахилгаан дамжуулах агаарын шугамд холбогдоогүй бөгөөд дизель генераторын тусламжтай цахилгаан эрчим хүчээр хангана.

Хүснэгт 11. Цахилгаан ачаалалын тооцоо

№	Хэрэглэгчийн нэр	Тоо, ш	Ажлын заасан чадал		Тооцооны коэффициентууд			Тооцооны чадал	
			Рном, кВт	ΣРном, кВт	кх	cosα	tgα	Рт,кВт	Qт,кВар
Уурхайн оффис, ажилчдын байр									
1	Ажилчдын байр	1	7.5	7.5	0.55	0.8	0.75	4.13	3.1
2	Хоолны газар	1	7.5	7.5	0.55	0.8	0.75	4.13	3.1
3	Уурхайн оффис	1	4	4	0.55	0.8	0.75	2.20	1.7
4	Гэрэлтүүлэг	2	2	4	0.9	1	0	3.60	0.0
5	Засвар механик	1	7.5	7.5	0.55	0.8	0.7	4.13	2.9
Нийт				30.5				18.2	10.7
Баяжуулах хэсэг									
1	Баяжуулах төхөөрөмж	1	57.6	57.6	0.55	0.75	0.88	31.68	27.9
2	Сэгсрэх ширээ	1	0.4	0.4	0.55	0.75	0.88	0.22	0.2
3	Шлих үлээх, ангилах ширээ	1	2.2	2.2	0.55	0.75	0.88	1.21	1.1
4	Усны насос	2	18.8	37.6	0.55	0.75	0.88	20.68	18.2
5	ТЗХ нелсон сеператор	1	4	4	0.55	0.75	0.88	2.20	1.9
6	Шигшүүр	1	4.2	4.2	0.55	0.75	0.88	2.31	2.0
7	Гэрэлтүүлэг	2	3	6	0.9	0.75	0.5	5.40	2.7
Нийт				112				63.7	54.004
Тооцогдоогүй хэрэглэгчид 10%				14.25				8.1875	6.4729
Ерөнхий дүн				156.75				90.0625	71.2019

Уурхайг цахилгаан эрчим хүчээр хангахад 2 ш генератор хэрэгтэй. Уурхайн оффис болон ажилчдын байр, хоолны газар, засвар механикийн хэсэг зэргийг ВУ-С80 маркын дизель генератороор тэжээх бөгөөд баяжуулах хэсэг ажиллах тоног төхөөрөмжүүдийг ВУ-С165 маркын генераторын тусламжтай цахилгаан эрчим хүчээр хангана.

1.9 Ундны болон үйлдвэрлэлийн усан хангамж

“Гучингийн овоо” алтны шороон ордын талбайд гидрогеологийн 3 цооног өрөмдөж судалсан. Талбайн зүүн талд Гучингийн худаг, Уулзварын худаг нэртэй гар худгууд байдаг. Цаашид уурхайн үйл ажиллагаа хэвийн бүрэн ажиллаж эхэлсэн үед нэмж дээрх гидрогеологийн цооногууд дээр худаг гаргаж ажиллаж байна.

Уг ордын уурхай нь Бөөнцагаан нуур, Байдраг голийн сав газарт хамрагдах ба Засгийн газрын 2011 оны 302, 2013 оны 326, 327 тоот тогтоолыг үндэслэн газрын доорх усны суурь үнэ 1 м³ 2,352 төгрөг байна. Үүнээс усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээ, ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүрийг тус бүрд тооцож, баяжуулалтад ашиглах технологийн усны 1 м³ усны төлбөрийг 940.8 төгрөгөөр, унд ахуйн усны төлбөр 940.8 төгрөгөөр тооцлоо.

Ундны ус:

Тус уурхай нь дулааны улиралд буюу 6-9 сарын хооронд ажиллах бөгөөд уурхай дээр тогтмол 27 хүн ажиллана. Нэг хүний хоногт зарцуулах усны хэмжээг 50 л/хоног байхаар

тооцсон бөгөөд хоногт нийтдээ 1.49 тн ус хэрэглэхээр байна. 2023 оны үйл ажиллагааны хугацаанд нийтдээ 205 тн усыг унд ахуйд хэрэглэх бөгөөд тухайн бүс нутгийн гүний усны суурь үнэлгээг 2,352 төгрөгөөр тооцоход 2023 оны унд ахуйн усны зардал нь 0.19 сая.төг гарч байна

Ил уурхайн байнгын болон түр замын, зам усалгаанд ашиглах усны хэрэглээ:

Ил уурхайд шаардлагатай технологийн ус хангамжид уурхайн дотоод замын тоос дарах, ногоон байгууламж, талбайн усалгаа болон тоног төхөөрөмжүүдэд шаардлагатай усны хэрэглээ багтана. Зам усалгааг хоногт 1 удаа хийх бөгөөд 10 тн ус ашиглана. Тухайн горимоор зам усалгааг хийхэд үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх хугацаанд нийтдээ 1,670 тн ус хэрэглэх бөгөөд нийт усны төлбөр нь 1.57 сая. төг болохоор байна.

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн физик газарзүй нөхцөл

Уул зүйн байрлалаар орд орчмын талбай нь Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд хэсэг Туул голын хөндийн хойд талын цутгал болох Толгойтын зүүн салааны зүүн аманд оршино. Ордын талбайн гадаргуугын рельеф нь гол хэсгээрээ жижиг толгодтой, эдгээр толгод ерөнхийдөө зүүнээс баруун тийш намассан, толгодын хойд урд тал руу 15-35 градус налсан байрлалтай.

Газар зүйн байршлын хувьд Жаргалантын нурууны төв хэсгийн оргил болох Мөнгөө Хайрхан 2693.1 м, Балгант Хайрхан 2726.8 м, Хүрэнчулууны уул 2742.0 м-т орших уулс нь баруун хойш цуварч орших ба оргил өндөрүүдийн баруун урд хэсгийн хөндийн зүүн хойт зах хэсэгт хамаарна. Энэхүү бүс нутаг нь далайн түвшингээс дээш 2700-2100 м-ийн хэлбэлзэлтэй өндөрлөг бүхий нурууны дундах налуу хотос газрыг хамаарч байгаа болно. Жаргалантын нурууны төв хэсгийн ноён оргил болох Мөнгөө хайрхан Балгант хайрхан уулуудын дунд байрлах Хайрхан давааны өврөөс эх авсан Хоолой худгийн хөндий эмжээрлэн байрлана.

Тус газар нутаг нь ургамал газар зүйн мужлалын хувьд Монголын уулын ойт хээрийн мужийн Орхон Сэлэнгийн дэд мужид хамаарна. Энд Монгол шивэлз, Монгол хялгана, Монгол өвс, үнэгэн сүүлт, сорвоо, хазаар өвс, туяхан, дааган сүүл, божууль, мөлхөө хиаг, бага таван салаа, ишгэн шарилж, агь, далан түрүү, алаг башир, саарал шаваг зэрэг үетэн-алаг өвст, хялганат, хазаар өвс-хялганат уулын хээрийн ургамалууд зонхилно.Тус бүс нутагт тарвага, хэргэлзэй оготоно, цөөн тоогоор урт сүүлт зурам, бор туулай зэрэг хөхтөн мэрэгчид, саарал чоно, үнэг, хярс зэрэг махчин амьтад, сар, тас, шонхор, харцага, элээ, хар хэрээ, бор шувуу зэрэг шувууд элбэг тохиолдоно. Мөн царцаа, олон төрлийн цохнууд, шоргоолж зэрэг шавьж амьдардаг.

2.2 Уур амьсгал

Баянхонгор аймагт агаарын дундаж температур нь жилд -0.7° бөгөөд 1 сард -18.4° хүйтэн, 7 сард 15° дулаан болдог. Жилд дунджаар 216.3 мм тунадас унана. Агаарын даралтын дундаж нь 1 сард 812 мм, 7 сард 808.5 мм байна. Салхины хурд жилийн дундажаар 3.1 м/с бөгөөд хамгийн их салхитай, 5 сард 3.9 м/с хүрнэ.

Жаргалантын нуруу нь Хангай нурууны өмнөд салбар уулсад хамаарах, харьцангуй өндөрлөг газар учир тал хээр говийн нутгаас бага зэрэг илүү хур тунадас унадаг. Ихэнхи хур тунадас 6,7-р сард унадаг.

2.3 Салхи

Хүчтэй салхины давтагдлыг олон жилийн дунджаар авч үзэхэд говийн нутгаар 1-3, хээр талын нутгаар 1 гэсэн үзүүлэлттэй байдаг ба хамгийн их хурд говьд 24-28м/сек, тал хээрт 18-24м/сек хүрдэг.

Салхи ихэвчлэн баруун хойноос чиглэлтэй, дундаж хурд 2.5-5 м/сек хүртэл. Салхиын хурд бараг бүх сард тогтмол 14-18 м/сек, харин хаврын улиралд харьцангуй салхи ихтэй 18-24 м/сек хүртэл салхилах нь элбэг.

2.4 Агаарын чийгшил

Улаанбаатар хотод агаарын харьцангуй чийгшил дундажаар 4.7-5.3 гПа байдаг. Агаарын чийгшил нь даралт, температураас хамаарч өөрчлөгдөх ба өвөл 0.7-2.2 гПа, зун 8.5-13.1 гПа байдаг байна. Харьцангуй чийгшил 63-68%.

2.5 Геоморфологи

Жаргалантын нуруу нь Хангайн нурууны өмнөд хэсгийн дунд зэргийн өндөрлөг (2300-2740 м) бүсийн нэг гол бүрэлдэхүүн хэсэг юм. Баруун өмнөд, зүүн хойт талаараа Баянхонгорын гүний хагарлын бүсийн систем хагарлуудаар хиллэн баруун хойш чиглэсэн Баянхонгорын өргөгдлийг үүсгэн тогтсон гол уулсын рельеф болно. Жаргалантын нуруу нь 2550 м-ийн дундаж өндөртэй, төв болон зүүн хойт хэсгээрээ хүчтэй өргөгдсөн, зүүн хойт бэл нь огцом доош суусан, эгц хажуутай хүчтэй хэрчигдсэн цавчим хажуутай, гүнзгий нарийн жалгуудтай. Жалга нь богинохон хэдэн зуун метр урттай, төгсгөлдөө зузаан хошуурсан туугдасын рельеф үүсгэнэ. Жаргалантын нурууны орой хүчтэй элэгдэлд орсон мөлгөр, бөмбөгөр хэлбэртэй тектоник-денудацийн гаралтай нарийн хөндийгөөр тусгаарлагдсан ерөнхий структурын чиглэлтэй давхацсан зэрэгцээ нуруунуудад хуваагдсан байдаг. Жаргалантын нурууны хамгийн өндөр Мөнгөө хайрхан 2693.1 м, Балгант хайрхан 2726.0 м уулууд юм. Одоогийн гадаргуугийн хэв шинж Мезозойн цаг үеийн идэвхижилттэй холбоотой томоохон хагарлын бүсийг дагасан грабен хотгоруудыг дүүргэж тогтсон мезо-кайнозойн тунамал хурдсуудаас үүссэн хуримтлалын болон шинэхэн тектоникийн элэгдэл-зөөгдлийн, зөөгдөл-хуримтлалын үйлчлэлээр хэлбэржиж тогтсон геоморфологийн олон хэв шинжит ангилалд хамаарна. Хайгуулын талбай нь Жаргалантын нурууны ноён оргилуудын нэг Хүрэн чулууны уул (2742.0 м)-ын урд бэл, Хоолой худгийн хөндийн адгийн баруун хойт захын хэсгийг хамарсан, урагш болон зүүн урагшаа чиглэлд бага зэргийн налуу байрлалтай, сулавтар долгиолог гадаргатай, хойт уулнаас эх авсан 2 нарийн жалгаар хэрчигдсэн уулын бэл хормойн төгсгөл хэсэг юм. Энэхүү бэлийн налуу хучаас бүхий рельеф Хүрэн чулууны уулын урд ёроолоор баруун хойш ерөнхий структурын чиглэлтэй тектоник хагарлаар үүссэн сбросод тулж хязгаарлагдаж байдаг. Энэ талбайн төв хэсгийн үнэмлэхүй өндөр 2400 м, урагшаа алгуур намсаар Хоолой худгийн хотостой нийлнэ. Энэ хотосын ёроолын үнэмлэхүй өндөр 2366 м юм.

2.6 Газрын гүний ус

Судалгаанд хамаарагдсан талбайн Хангайн нурууны атираат уулсын гидрогеологийн нийлмэл нөхцөлтэй бүс нутагт харьяалагдана. Тухайн бүс нутагт бууж байгаа хур тунадасны усны хэмжээ, агаарын чийгшил, ус агуулагч чулуулгийн гадаргуугийн шинж төлөв нь энэхүү талбайн газрын гүний усны бүрэлдэн тогтох нөхцөлд гол хүчин зүйл болох бөгөөд газрын гүний усны бүрэлдэн тогтох орчин, эргэлтийн нөхцөлөөрөө үндсэндээ нүх сүвийн, ан цавын гэсэн 2 төрөлд багтана. Дээрхи нөхцөл болон газрын гүний ус агуулагдаж байгаа чулуулгийн литологи, давхарга зүйн ангиллыг үндэслэн дараах ус агуулагч цогцолбортой болох нь тогтоогджээ.

Үүнд :

1. Орчин үеийн хурдасны ус агуулагч цогцолбор /Q_{iv} /
2. Доод дунд рифейн ус агуулагч цогцолбор /R₁₋₂/
3. Эхэн палезой, хожуу рифейн агуулагч цогцолбор /RZ₁ –R₃/

Дунд дөрөвдөгчийн мөстлөг болон эртний голын хурдас, дунд доод дөрөвдөгчийн делювиаль хурдас нь усыг зөвхөн нэвтрүүлэх үүрэг гүйцэтгэж, ус хуримтлуулагч болж чаддаггүй. Харин шаварлаг хурдсан дээр байрласан бага зузаантай сэвсгэр хурдас агаарын хур тунадасны усыг нэвчүүлэн өнгөрүүлж үндсэн чулуулгийн өргөгдсөн хэсэгт улирлын чанартай булаг шанд болон илэрдэг учир ус агуулагч давхарга болдог.

2.7 Хөрсөн бүрхэвчийн онцлог тархалт

Төсөл хэрэгжих талбайд Монгол орны хөрсний ангилалаар (Хөрсний шинэчилсэн ангилал, 2013) хээрийн хөрсний бүлэгт багтах нимгэн Хархүрэн, ердийн Хархүрэн, ердийн Хүрэн гэсэн 3 төрлийн хөрс зонхилон тархсан байна. Нимгэн Хархүрэн хөрс нь талбайн хойд хэсгийн уулархаг газрын энгэр орой болон гадаргын налуужилт ихтэй хажуу энгэр хэсгээр, ердийн Хархүрэн хөрс нь толгодын ар хажуугын сүүдрэрхэг газруудаар болон судаг, хөндий дагууд гадаргын налуужилт багатай тэгшивтэр газруудад, ердийн Хүрэн хөрс нь талбайн төв болон урд хэсгийн энгэр бэл газарт тус тус тархсан байна

2.8 Ургамлан нөмрөг

Төслийн талбайд Дэрт Н-V-1-1 /223/, Жижиг дэгнүүлт үетэн-алаг өвст У-IV-2-11 бүлгэмдэл зонхилон тархсан байна.

Ургамалжлын зүйлийн бүрэлдэхүүний хувьд 8 овгийн 20 төрлийн нийт 24 зүйл ургамал бүртгэгдсэн. Эдгээр ургамал нь амьдралын хэлбэрийн хувьд олон наст өвс-20, нэг наст-4 зүйл ургамал тус тус тэмдэглэгдсэн.

Нутгийн ургамал бүлгэмдлүүдийн өнөөгийн төлөв байдал талхагдал бага, талхагдлын индикатор ургамлууд болох Адамсын шарилж (*Artemisia adamsii*), Толгодын бударгана (*Salsola collina*), Цагаан лууль (*Chenopodium album L.*) арви багатайгаар тохиолдож байсан. Одоогийн байдлаар бэлчээрээс малд идэгдэх хуурай ургац дунджаар 4.56-8.8 цн/га байна.

2.9 Амьтны аймаг

Төсөл хэрэгжих бүс нутгийн орчимд олон салаа гүн нүх малтан орогнож, голдуу ногоон ургамлаар хооллодог мэрэгчид зонхилно. Тэдгээрийн тоонд өвөл ичдэг тарвага, жилийн турш идэвхи хөдөлгөөнтэй байдаг жижиг мэрэгч амьтад орно. Эдгээр жижиг мэрэгч амьтад хэт олширсон үед ургамлан нөмрөг болон хөрсөнд ихээхэн нөлөө үзүүлдэг бөгөөд бэлчээрийн ургамлыг сүйтгэж ХАА-д хохирол учруулахаас гадна эдгээрийн нөлөөгөөр хээрийн хөрс сийрэгжиж ургамлан нөмрөг нь баяжиж, нийтдээ бэлчээрийн ашиг шим дээшилдэг явдал ч бий.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

“Стархолдинг” ХХК –ийн Гучингийн Овоо алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийг хэрэгжүүлсэнээр байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг “Леопольдын матрицын” аргаар тодорхойлов. Леопольдын матрицын аргыг байгаль орчны үнэлгээнд түгээмэл хэрэглэгддэг ба экспертийн үнэлгээг Фишер, Девис нарын гаргасан¹ /нөлөөллийн чанар (+,-), нөлөөллийн зэрэг (1-5), нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа (Б,У)/ хувилбараар тодорхойллоо.

Хүснэгт 12.Төслөөс байгаль орчинд нөлөөлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн матриц

№	Матрицын утга Байгаль орчны үзүүлэлт	Нөлөөллийн чанар			Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа		
		Эерэг (+)	Сөрөг (-)	Нөлөөгүй (0)	1	2	3	4	5	Урт	Дунд	Богино
Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт												
1	Гадаргын усны чанарын өөрчлөлт			*								
2	Гадаргын усны нөөц хомсдох			*								
3	Гүний усны нөөц хомсдох		*				*					*
4	Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт		*					*		*		
5	Хөрсний элэгдэл, эвдрэл		*					*		*		
6	Геологийн тогтоц өөрчлөгдөх, ашигт малтмалын нөөц хомсдох		*				*			*		
7	Зэрлэг амьтадын орон зайн өөрчлөлт			*								
8	Уур амьсгалын өөрчлөлт			*								
Байгалийн нөөцийн ашиглалт												
1	Газрын гадаргын нөөц баялаг		*					*			*	
2	Бэлчээр, тэжээлийн байдал		*				*				*	
3	Эрдэс, түүхий эдийн нөөц		*				*			*		
4	Эрчим хүчний нөөц			*								
Байгаль орчны өөрчлөлт												
1	Ундны усны чанар өөрчлөгдөх			*								
2	Урсгал усны нөөцийн горим			*								
3	Агаарын бохирдол		*			*						*
4	Хөрсний бохирдол		*				*			*		
5	Ургамлан бүрхэвчийн хомсдол		*				*			*		
6	Дуу чимээ, шуугианы нөлөөлөл		*			*						*
Нийгэмд үзүүлэх нөлөөлөл												

¹ (Fisher and Davis (1973))

Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордын 2023 онд хэрэгжүүлж ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

1	Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх			*								
2	Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх			*								
3	Хүн амын эрүүл мэнд		*			*					*	
4	Хүн амын орлого нэмэгдэх	*					*			*		
Байгалийн цогцолбор газар, түүх соёлын дурсгалт зүйл												
1	Байгалийн үзэсгэлэнт төрх өөрчлөгдөх		*				*			*		
2	Ландшафтын хэлбэр, өнгө төрх өөрчлөгдөх		*				*		*			
3	Тусгай хамгаалалттай ба цогцолбор газарт нөлөөлөх			*								
4	Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх			*								
5	Археологи, палентологийн олдворт нөлөөлөх			*								
Эдийн засаг												
1	Татварын орлого өөрчлөгдөх	*				*					*	
2	Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	*				*					*	
3	Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	*				*					*	
4	Ажлын байр нэмэгдэх	*				*				*		
5	Улирлын чанартай эрэлт, хэрэгцээ нэмэгдэх	*				*					*	
Бусад нөлөөлөл												
1	Шороон зам, уурхайн машин механизмын хөдөлгөөн шилжилтээс болж хөрс эвдрэх		*				*			*		
2	Уурхайн болон ахуйн бохир уснаас хөрс, газар доорх ус болон гадаргын ус бохирдох		*				*				*	
3	Ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал хийгээгүйгээс болж эвгүй үнэр гарах, шавьж үржих		*			*					*	
Дүн		6	17	11	4	14	5	6	3	5	8	10

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд ил уурхайг цаашид ашиглахад байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг нөлөөллийн чанараар нь авч үзвэл эерэг нөлөөлөл 6, сөрөг нөлөөлөл 16, нөлөөлгүй 13, нөлөөллийг зэргээр авч үзвэл бага нөлөөлөл 0, бага зэрэг нөлөөлөл 9, дунд зэрэг нөлөөлөл 4, хүчтэй нөлөөлөл 7, их хүчтэй нөлөөлөл 3, нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаагаар нь авч үзвэл урт хугацааны 5, дунд хугацааны 5, богино хугацааны 10 нөлөөлөл болж байна. Үүнд:

Эерэг нөлөөлөл: Нийгэм эдийн засаг талаасаа тус төслийн үйл ажиллагаа хэрэгжсэнээр хүн амын орлого нэмэгдэж, сум орон нутагт татвар хураамжийн орлого орохоос гадна ажлын байр нэмэгдэж, ядуурлын түвшин буурахад эерэгээр нөлөөлөхөөр байна.

Сөрөг нөлөөлөл: Ил уурхайн үйл ажиллагаагаар геологи, ландшафтын тогтоц өөрчлөгдөж, ил уурхайн талбайн хөрс, ургамал хуулагдаж, уурхайд ашиглагдах хүнд даацын тоног технологи, машин механизмын хөдөлгөөнөөс үүсэх тоосжилт, агаарт ялгарах хорт хий, дуу чимээ зэрэг нөлөөллүүд нь байгаль орчинд шууд нөлөөлж байгаа юм. Эдгээрт уурхайн үйл ажиллагаанаас шалтгаалж хөрсний элэгдэл, эвдрэл, ургамлын бүтэц өөрчлөгдөх, ахуйн бохир ус, хог хаягдлын цэгийн ариутгалыг муу хийснээс орчин бохирдох, эрдэс түүхий эдийн нөөц багасах, байгалийн унаган төрх эвдэрч хөрсний бохирдол үүсэх болзошгүй нөлөөллийг үүсгэж байна. Мөн тоосжилтоос үүдэн уурхай орчмын ургамлан нөмрөг тоосонд дарагдах, ургамлын өсөлт зогсох зэргээр сөргөөр нөлөөлөх, тээврийн хэрэгслийн дуу чимээ, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн зэргээс орчны амьтад дайжих, санамсар болгоомжгүйгээс хээрийн болон уурхайн талбайд түймэр гарах зэрэг нөлөөлөл байж болно.

Богино хугацааны нөлөөлөлд: Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, замын тоос шороо хийсэх, хүнд механизмын хөдөлгүүрийн дотоод шаталт, агаарын хольц зэргээс агаар богино хугацаанд бохирдох, ажиллагсдын эрүүл мэндэд муугаар нөлөөлөх, ойр орчмын хөрс ургамал, бэлчээрийн талбай тоосонд дарагдаж өөрийн унаган төрхөө алдах, ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, ялаа шавьж үржих зэргээр сөргөөр нөлөөлнө. Иймд утаа ба тоос шорооны бохирдлыг багасгах зорилгоор дизель хөдөлгүүрийн янданд шүүлтүүр тавих, тээврийн хэрэгслийн замыг шаардлагатай үед услах зэрэг нэмэлт арга хэмжээг авч байх шаардлагатай.

Урт болон дунд хугацааны нөлөөлөлд: Эрдэс түүхий эдийн нөөц хомсдох, байгалийн болон ландшафтийн өнгө төрх, геологийн тогцын өөрчлөлт, усны нөөц хомсдох зэрэг нөлөөллүүд багтаж байна.

Хуримтлагдах нөлөөлөл: Хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй төслийн нөлөөллийг тооцож үзэхэд тухайн нутаг дэвсгэр дэх байгаль орчны хүчин зүйлст маш бага нөлөөлөл үзүүлэхээр байж болно. Гэвч уг төслийн үйл ажиллагаа болон тухайн орон нутагт хэрэгжиж буй бусад төслийн үйл ажиллагаанаас хам нөлөөлөл үүсч, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд сөрөг үр дагавар ихтэй богино болон урт хугацааны нөлөөллийг үүсгэх нөхцөлтэй.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгад зааснаар аливаа төслийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг (цаашид БОМТ гэх) байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнд үндэслэн түүнийг гүйцэтгэсэн мэргэжлийн байгууллага үнэлгээний эрх бүхий аж ахуйн нэгж боловсруулан, улмаар төсөл хэрэгжүүлэгчтэй зөвшилцөн, ерөнхий үнэлгээг хийсэн байгууллагаар хянуулах, батлагдсаны дараа хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүргийг тухайн төсөл хэрэгжүүлэгч хүлээхээр заасан. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тухайн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлан төсөл хэрэгжүүлэх зөвшөөрлийг олгох, жил бүрийн хэрэгжилтийн тайланг хянаж дараа жилийн төлөвлөгөөг батлах замаар уг төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тогтмол хянаж байхаар тус тус зохицуулсан билээ.

Мөн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд тухайн орон нутгийн байгаль хамгаалагч, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, төрийн захиргааны төв байгууллага болон байгаль орчны төрийн бус байгууллага хяналт тавих эрхтэй бөгөөд тэдгээрт холбогдох мэдээллээ ил тод болгох, тодорхой хуваарийн дагуу хяналт хийх боломжийг бүрдүүлэх шаардлага мөн тавигдсан.

“Стархолдинг” ХХК-ийн Гучингийн Овоо алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний явцад тогтоогдсон төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, үр дагаврыг арилгах арга хэмжээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, зарцуулах төсөв, баримтлах эрх зүйн баримт бичиг зэргийг тодорхойлон нэгтгэж тусгав.

Эрх зүйн үндэслэл

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Энэхүү төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжилтийг хангахдаа байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайланд тусгагдсан байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө болон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үндэслэн байгаль орчныг хамгаалах талаар авах удирдлага зохион байгуулалтын болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацаа, хөрөнгө зардлыг бодитойгоор тооцож тусгах зорилт тавьсан.

Мөн Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 31.4 дэх заалт болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулийн 9.6, 9.7 дахь заалт, 2014 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянах, батлах, тайлагнах журам”,

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт, мөн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүн зэргийг удирдлага болгов.

Бид төслийн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, нөлөөллийг байж болох хамгийн бага хэмжээнд байлгах бөгөөд байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг хангаж, явцад нь хяналт тавин ажиллах болно.

А. БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Аливаа төслийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны явцад байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглах үйл ажиллагааг зохистойгоор шийдвэрлэх арга зам, түүнд шаардагдах зардлыг хамруулан тусгасан баримт бичгийг **“байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө”** гэнэ.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний салшгүй нэг хэсэг бол байгаль хамгаалах төлөвлөгөө бөгөөд энэ төслийн үйл ажиллагааны явцад хүрээлэн буй орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, үүссэн нөлөөллийг бууруулахад барьж ажиллах төлөвлөгөө болно.

Гучингийн Овоо алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчны тухай хуулиуд болон тэдгээртэй холбогдон гарсан дүрэм, журам, стандартуудын дагуу төслийн үйл ажиллагааны улмаас үүсэж болзошгүй болон голлох сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд авах арга хэмжээ, түүнд шаардагдах зардлыг тусгалаа. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг бүрэн хэрэгжүүлсэн нөхцөлд төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, байгалийн нөөц баялгийг зүй зохиётой ашиглах боломж бүрдэхээс гадна төслийн хэрэгжих чадварыг дээшлүүлж, эдийн засгийн үр ашиг нэмэгдэнэ.

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 13. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Хамрах хүрээ	2023 оны зардал	Хугацаа, давтамж	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Баримтлах хууль, журам, стандарт
АГААРЫН ЧАНАР					
Элс олборлох, тээвэрлэх явцад тоос тоосжилт салхиар дамжин агаарт дэгдэх	Алтны шороон ордыг ашиглах уурхайн ажилчид, болон ойр орчмын үйлдвэрийн ажилчид, оршин суугчид	Нөхөн сэргээлт ийн төлөвлөгөөнд	Төслийн бүх үе шатанд	Ажилчдын байрны тойронд мод тарих, ургамалжуулах зэргээр болон зам талбай, хаягдлыг усалж тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээ авах	“Агаарын тухай” болон “Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай” хууль/2012.05.17/ MNS 0017-2-3-16:1998(Суурьшилын хэсгүүдэд) MNS 4585:2007 Агаарын чанар.Техникийн ерөнхий шаардлага
		ОХШ-ний хөтөлбөрт		Агаарын чанарт тавих хяналтын хүрээнд уурхай орчмын агаар дахь хорт бодис(H ₂ SO ₄ , SO ₃ , SO ₂)-ын агууламжийг тодорхойлж байх	Агаарын тухай болон агаарын бохирдлын хууль /2012.05.17/ MNS 0017-2-3-16:1998 Галын аюулгүй байдлын тухай хууль/2012.05.17/ “Гамшгаас хамгаалах тухай” хууль
Түлш шатахуун асгарч алдагдсанаас орчны агаар бохирдох	Уурхай орчимд	Үйл ажиллагааны зардалд	Олборлолт, боловсруулалтын бүх үе шатанд	Техникийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийж байх	
УСАН ОРЧИН					

Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордын 2023 онд хэрэгжүүлж ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

<p>Ахуйн бохир ус хадгалах савны найдваргүй байдлаас бохир ус гүний ус руу алдагдах, хатуу, шингэн хог хаягдлыг ил задгай хаях, шатах тослох болон химийн материал асгарч, гоожсон тохиолдолд тэдгээр нь бороо-цасны усаар угаагдан хөрсөнд нэвчиж шингэснээр хөрс, улмаар гүний усыг бохирдуулах</p>	<p>Уурхай орчим ажилчдын байр, засварын газар</p>	<p>300.0</p>	<p>Төлөвлөлт, олборлолтын эхэн үе шатанд</p>	<p>Бохирын савны бүрэн бүтэн байдлыг хангах, шатах, тослох материал алдагдахаас сэргийлэхийн тулд гаднах талбайг цементээр хучих Ажилчдын хотхонд амьдарч байгаа бүх хүмүүст болон ажлын байранд усны хэмнэлтийн талаар мэдээлэл өгөх, сурталчилгаа самбар байршуулах; Төслийн талбайд бий болсон түр зуурын урсацууд, ил задгай ус үүсвэл дээж авч бохирдлыг тодорхойлох</p>	<p>“Усны тухай” хууль/2012.05.17/ “Рашаан, ус ашигласны төлбөрийн тухай” хууль. Усны нөөцийг бохирдлоос хамгаалах дүрэм. БО болон ЭМ-ийн сайд нарын хамтарсан тушаал 167/335/A171 MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. MNS 3342:1982 Газрын доорх усыг бохирдлоос хамгаалах</p>
ХӨРС, УРГАМЛАН БҮРХЭВЧ					
<p>Хөрсний овоолго болон уурхайн олборлолтоор сүйтгэгдэх хөрс Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг үйлдвэрийн барилга байгууламжид, зам талбайд дарагдаж элэгдэл эвдрэлд орох</p>	<p>Ил уурхай, барилга байгууламж, Угаах үйлдвэр</p>	<p>400.0</p>	<p>Төсөл хэрэгжих бүх хугацаанд</p>	<p>Ил уурхай болон газар эвдэх бусад үйл ажиллагаануудыг эхлүүлэхээс өмнө үржил шимт хөрсийг стандартын дагуу хуулж, овоолох; Ажилчдын тосгоны орчны тоосжилт их босдог газруудыг чийглэж, норгох Хучилтгүй зам дээр явах машины хурдыг хязгаарлах, тэмдэгжүүлэх; Хөрсний бохирдол үүсгэхээс сэргийлэх</p>	<p>MNS5850-2008, “Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” MNS58163-2008, “Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт”</p>

Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордын 2023 онд хэрэгжүүлж ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

				болон олон салаа зам гаргахгүй байх талаар инженер, жолооч операторуудад сургалт зохион байгуулах;	
АМЬТАН					
Ашиглалтын талбай орчмын амьтадын амьдрах орчин доройтох, дуу чимээнээс үргэж дайжих	Ил уурхай, Угаах үйлдвэр	400.0	Төсөлд эхлэхээс болон хэрэгжих бүх үе шатанд	Уурхайн талбай болон түүний эргэн тойронд зэрлэг ан амьтадын мониторинг хийнэ; Уурхайн ажилчдад амьтан хамгаалах талаар сургалт хийнэ; Орон нутгийн байгаль орчны газрын хэрэгжүүлж буй амьтан хамгаалах арга хэмжээнд оролцож хамтран ажиллах Уурхайн карьерт амьтан орохоос сэргийж хийсэн торон хашааны бүрэн бүтэн байдлыг хангаж байх	
Уурхайн ажилчдад байгаль орчныг хамгаалах сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах	уурхайн ажилчид	200.0	Төсөл хэрэгжих бүх хугацаанд	Тогтмол хуваарийн дагуу байгаль хамгаалах сургалтыг уурхайн нийт ажилчдад зохион байгуулах, мэдээллийн самбарт сурталчилгаа байршуулах	
Уурхай болон угаах үйлдвэрийн ажилчдад ХАБ-н сургалт тогтмол явуулах		400.0		Тусгай хөтөлбөрийн дагуу сургалтыг зохион байгуулах, шинээр ажилд орсон хүмүүсийг ажилд орохын өмнө сургалтанд хамруулж, шалгалт авах	
ХОГ ХАЯГДАЛ					
Ахуйн шингэн болон хатуу хог хаягдал хүрээлэн буй орчин, хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Ажилчдын байр, угаах үйлдвэр	400.0	Төсөл эхлэхээс дуусах хүртэл бүх шатанд	Шатах, тослох материалын хаягдал, асгаралт гаргахгүй байх, хяналттай анхааралтай ажиллах; Аюултай хортой хог хаягдлыг /аккумулятор, баттерей, ашиглагдсан шатах тослох материал, хаягдал дугуй/ худалдаж авдаг мэргэжлийн байгууллагад тушаах	
Нийт зардал		1800.0 /мян. төг/			

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2023 онд хөрс хуулалт, элс олборлолт, угаах үйл ажиллагаа явуулах бөгөөд нийт 9.5 га талбай эвдрэлд орохоор байна. Тус талбайд техникийн болон 2022 оны олборлосон талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийх болно. Биологийн нөхөн сэргээлтийг тухайн орон нутагт тохирсон ургамлыг тариалах бөгөөд усалгаа хяналт мониторингийг тогтмол хийж гүйцэтгэнэ.

Нөхөн сэргээлтийн зардлын тооцоог Байгаль орчин, аялал жулчлалын сайд, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын хамтарсан 2010 оны 05 сарын 17-ны өдрийн А-132/112 дугаар тушаалын хавсралт “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газрыг нөхөн сэргээх ажлын зардлын үнэлгээ тооцох аргачлал”-н дагуу тооцов.

Хүснэгт 14. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний зардал

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Олборлолтоор эвдрэлд орсон талбайн булж, хэлбэржүүлэх	га	9.5	500	4750	Олборлолт явуулсан талбайд боломжтой үед тухай бүрд хэлбэржүүлээд явна	MNS 5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд олон наст ургамал тариалах	га	2.5	1100	2750	6-9 сард гүйцэтгэнэ	MNS 5918:2008 Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрыг дахин ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага.
	Нийт					7500		

7. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Дүйцүүлэн хамгаалал хийх газрын байршил

Дүйцүүлэн хамгаалах талбайг орон нутгийн байгаль орчны газрын ажилтай уялдуулан сонгож хийгдэх ажлын төлөвлөх бөгөөд 2023 онд 4.0 сая төгрөгийг төлөвлөлөө.

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн ашиглалтыг талбай орчимд ямар нэгэн айлын өвөлжөө, хаваржаа байхгүй бөгөөд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ төлөвлөхгүй болно.

9. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Гучингийн Овоо алтны шороон орд нь Баянхонгор аймгийн Баян Овоо сумын нутагт байрлах бөгөөд тус талбайд түүх дурсгалын болон соёлын өв болох зүйл байхгүй болно. Тиймээс түүх соёлын өвийг хамгаалах ажлыг төлөвлөөгүй.

10. ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Алтын шороон ордыг ашиглах төсөл нь хөрс хуулалт, элс олборлолт, элс угаах үйл ажиллагаа гүйцэтгэсэн бөгөөд технологийн явцад ямар нэгэн химийн бодис хэрэглээгүй болно. Харин үйл ажиллагааны явцад техник, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллах шаардлагатай.

Харин ажилчдын осол аваараас сэргийлж ХАБЭА-н сургалт зохион байгуулах, хувцас хэрэглэлээр хангах зэрэг ажилд холбогдох зардлуудыг гаргаж ажилласан болно.

Хийгдсэн ажил	2023 оны зардал, мян.төг	Хариуцах эзэн
Болзошгүй эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ		
Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хэрэгслээр бүрэн хангах, хэрэглэж хэвшүүлэх	1260.0	Уурхайн дарга
Уурхайн ажилчдад тоосжилтоос хамгаалах амны хаалт өгөх	240.0	
Нийт зардал	1500.0	

11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хог хаягдал:

2023 онд Гучингийн Овоо алтны шороон ордын ашиглалтын явцад хог хаягдлын менежментийн хувьд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж ажиллах болно.

- Хог хаягдлыг бууруулах, ангилал, дахин ашиглах, зүй зохистой хаях дадал зуршлыг хэвшүүлэх, уурхайн ажилчдад хог хаягдлын сургалт зохион байгуулна
- Бөмбөгөр сумын засаг даргатай “Уул уурхайн аж ахуй нэгжийн хуурай хог хаягдлыг тээвэрлэх” гэрээг байгуулж холбогдох гэрээг байгуулж, холбогдох зардлыг төлөх болно.
- Хог хаягдлыг ангилж цуглуулж, зайлуулах, устгах арга хэмжээг авна
- Аюултай хог хаягдал болох хэрэглэсэн аккумулятор, ажилласан тос зэргийгбайгаль орчинд шууд хаядаггүй, цуглуулдаг
- Хог хаягдлыг ил задгай, зориулалтын бус байгууламжид шатаагаагүй
- Хог хаягдлыг хогийн сав болон тогтоосон цэгээс бусад газарт хаяхгүйгээр ажиллах болно.

АРГА ХЭМЖЭЭ	ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	ХАМРАХ ХҮРЭЭ	НИЙТ ЗАРДАЛ /төг/	БАРИМТЛАХ ХУУЛЬ, ДҮРЭМ СТАНДАРТ
ХАТУУ ХОГ ХАЯГДЛЫГ ЗӨӨЖ, ТЭЭВЭРЛЭХ	Хог хаягдлыг тээвэрлэж зайлуулж байх /сард 1 удаа/	Уурхайн ойр орчимд	Жилд 10 удаа x 50.0=500 000	Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль болон БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт, Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль болон БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт, Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль болон БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт
ШИНГЭН ХОГ ХАЯГДАЛ, БИЕ ЗАСАХ ГАЗАР	Шингэн хаягдал хаях цооног /септик танк байршуулна/	Уурхайн эрүүл ахуйн бүс	Үйл ажиллагааны зардалд	
ОРЧНЫ ЭРҮҮЛ АХУЙГ ХАНГАХ	Уурхайн олборлолтын талбайн ойр орчимд үүссэн ил задгай хаягдсан хог хаягдалыг түүж цэвэрлэж байх	Уурхайн ойр орчимд	500 000	
Хог хаягдалын менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал				1 000 000 төгрөг

12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

АРГА ХЭМЖЭЭ	ХАМРАХ ХҮРЭЭ	НИЙТ ЗАРДАЛ /төг/	БАРИМТАХ ХУУЛЬ ДҮРЭМ СТАНДАРТ
Байгаль хамгаалах ажлын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	Уурхайд үйл ажиллагааны хүрээнд	---	
Уурхайн нийт ажилчдад байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг хамгаалах талаар сургалтад хамруулах	Уурхайн ажилчид	250.0 x 2 = 500.0	БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт, Усны тухай хууль, Байгалийн нөөц ашигласан төлбөрийн тухай хууль, ЗГ-н тогтоол, усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай, бусад холбогдох хууль тогтоол, журам,
Болзошгүй осол аюулын үед орон нутгийн эмнэлгийн болон бусад холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар тохиролцож гэрээ байгуулж ажиллах	Уурхайн ажиллах бүх хугацаанд	--*--	
Гал унтраах хэрэгслээр уурхай болон уурхайчдын ажлын байрыг хангах арга хэмжээг авах	Уурхайн ажлын байр	--*--	
Гал түймрийн үед хэрхэн ажиллах талаар ажиллагсдын дунд сургалт жилд 1 удаа зохион байгуулах	Уурхайн ажилчдад	500 000	
Ажлын байр, зам талбайд ХАБЭА-ны ба замын хөдөлгөөний дүрмийн тэмдэг, дохио, санамжуудыг хийж тавих	Уурхайн талбайн ойр орчимд	400 000	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003 (сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012 оны 5 сарын 17), MNS5078-2001, “Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй” MNS ISO 13688 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ажлын тусгай хувцас-Ерөнхий шаардлага
Ослын үед ажиллах ИТА, ажилчидын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гаргаж , сургалт явуулах	Уурхайн ажилчдад	300 000	
Болзошгүй осол, хүний амь насанд аюул учруулж болох нөхцлүүдээс урьдчилан сэргийлэх	Уурхайн талбайн ойр орчимд	---	
Уурхайн талбайд шинээр газар хөндөх /карьер нээх/ тохиолдолд уурхайн дарга уурхайн ашиглалтын инженерийн зураг төлөвлөгөөтэй уялдуулан ажлын паспорт даалгаврын дагуу операторт зөвшөөрөл өгч ажиллана. Энэ нь уурхайн талбайн ойр орчимд зөвшөөрөлгүйгээр газрын хэвлийг хөндөхгүй байх нөхцөлийг хангана.	Уурхайн талбайн ойр орчимд	---	
БО-ны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээний нийт зардал 1 500 000			

13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖИЛТИЙН НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
Багийн ИНХ	Хурал	Тайлан Ирэх оны төлөвлөгөө	Багийн хурал дээр	БОХ арга хэмжээний тайлан ирэх оны төлөвлөгөөний төсөл	Багийн төв
Захирамжаар томиологдсон комиссын гишүүд	Комиссын шалгалт, хурал	Тайлангийн хэрэгжилтийн шалгалт	12-р сарын 1		Уурхай
БОАЖЯ	Албан бичиг	Тайлан Ирэх оны төлөвлөгөө	12-р сарын 31		Улаанбаатар хот

14. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр нь байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний салшгүй нэг хэсэг бөгөөд төслийн үйл ажиллагаа байгаль орчин, нутгийн иргэд, ажиллагсадын амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж байгаа, хүрээлэн буй орчны бүрдлүүд бүр дээр холбогдох итгэмжлэгдсэн лабораториудаар хяналт шинжилгээг хийлгэж стандартын шаардлагыг хангаж байгаа эсэх талаар анализ хийж зөрчил илэрсэн тохиолдолд бууруулах, арилгах арга хэмжээ авах шаардлагатай.

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт нөлөөлөлд өртөх болон өртөж болзошгүй байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд, тэдгээрийн төлөв байдлыг тодорхойлох үзүүлэлтүүд, төсөл хэрэгжих орчинд амьдардаг, төслийн нөлөөлөлд өртөх нутгийн иргэдийн амьжиргаа, нийгмийн болон эрүүл мэндийн байдлыг илтгэх гол үзүүлэлтүүд, тэдгээрт хэмжилт, дээжлэлт хийх шинжилгээний аргууд, хяналтын цэгийн байршил, хяналт хийх хугацаа ба давтамжийг тодорхойлон оруулна. Мөн уг ажлын хэмжээг хэмжих нэгж, нэгжийн үнэ, нийт зардал, баримтлах стандарт, аргазүй, аргачлалыг тусгана. Төлөвлөгөөний эх доорх загвартай байна

Үйлдвэр ажиллах явцад байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрт үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөлөл, түүнийг хянах хэлбэр, хяналт шинжилгээний зайлшгүй шаардлагатай үзүүлэлтүүд, сорьц дээж авах болон хэмжилт хийх цэгийн байршил, хяналт шинжилгээ хийх хугацаа, давтамж, шинжилгээний арга аргачлал, шаардагдах зардал зэргийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгав.

Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордын 2023 онд хэрэгжүүлж ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Орчны хяналт шинжилгээний ажлыг хэрэгжүүлэхдээ төсөл хэрэгжүүлэгчийн байгаль орчны асуудал хариуцсан ажилтан хээрийн хэмжилт дээжлэлийг хийх ба үр дүнг тайлагнахдаа Монгол улсын холбогдох мөрдөж харьцуулах , итгэмжлэгдсэн лабораториудад шинжилгээ хийлгэх, эрх бүхий субъектээр дүгнэлт гаргуулах хэлбэрээр ажиллана.

Орчны хяналт шинжилгээний ажлыг жил бүрийн байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланд оруулж байгаль орчны асуудал эрхэлсэн орон нутгийн болон төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлагнана. Мөн байгууллагын дотоодын хяналтыг хэрэгжүүлэх, төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй сөрөг нөлөөллийг тухай бүр хянах, цаг алдалгүй хариу арга хэмжээ авах зорилгоор байгаль орчны асуудал хариуцсан ажилтан сар болон улирал тутам хяналт шинжилгээний дүн мэдээгээр тайлан бэлтгэж, зохих удирдлагадаа тайлагнана.

Байгаль орчны бүрэлдхүүн	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хяналт шинжилгээ явуулах төрөл, хэлбэр	Хяналт шинжилгээ хийх, Сорьц авах цэгийн байршил	Хяналт шинжилгээ явуулах хугацаа, давтамж	Хяналт шинжилгээ явуулах арга, аргачлал	Хяналт шинжилгээ явуулахад шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж	Зарцуулах төсөв /мян.төг/	Үр дүнг нэгтгэх, тайлагнах арга хэлбэр
Агаар орчин	Тоосжилт	Агаарын найрлага, чанар	Уурхайн ойр орчмоос	Улиралд нэг удаа \2 цэгээс\	Лабораторийн шинжилгээний арга	Агаараас дээж авагч	2 x 200 000 = 400 000	Лабораторын шинжилгээний үр дүнд үндэслэн
Хөрсөн бүрхэвч	Хүнд металл, агрохимийн үзүүлэлт, химийн шинж чанар	Хөрсний химийн найрлага, элэгдэл эвдрэлийн үзүүлэлтүүд	Уурхайн ойр орчмоос	Жилд нэг удаа	Лабораторийн шинжилгээний арга	Дээжний уут, метр, аппарат, хүрз	200 000	Лабораторын шинжилгээний үр дүнд үндэслэн
Усан орчин	Усан дахь эрдэс бодисууд, химийн найрлага	Усны бохирдол	Уурхайн уст цэгээс	Жилд 2 удаа	Лабораторийн шинжилгээний арга	pH метр, усны түвшин хэмжигч, дээжний сав	200 000	Лабораторын шинжилгээний үр дүнд үндэслэн
Ундны ус	Усан дахь нян бактерийн судалгаа	Унд ахуйн хэрэглээний ус	Ажилчдын гал тогоо	Жилд 2 удаа	Лабораторийн шинжилгээний арга	Ариун шил	300 000	Лабораторийн шинжилгээний үр дүнд үндэслэн

Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо сумын нутагт орших “Гучингийн Овоо” алтны шороон ордын 2023 онд хэрэгжүүлж ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Ургамлан нөмрөг	Хээрийн ажиглалт судалгаа	Ургамлын зүйлийн бүрдэл, тусгаг бүрхэц, арвийн үнэлгээ	Уурхайн талбайн ойр орчмын	Жил бүрийн 8-р сард	Хээрийн судалгаа	Раменскийн тор, судлаач	400 000	Судлаачийн дүгнэлт
Орчны хяналт шинжилгээний нийт зардал 1 500 000								

Хүснэгт 15. 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв

№	Төлөвлөгөөнүүд	Төсөв мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1800
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	7500
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	4000
4	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	1500
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1000
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1500
Нийт		17300

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Гучингийн Овоо алтны шороон ордын ТЭЗҮ, БОНБҮ, уулын ажлын төлөвлөгөөнд үндэслэн боловсрууллаа.

Манай байгууллага нь 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал 17.3 сая төгрөг төлөвлөлөө.

Бид уг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журам, стандартын дагуу гүйцэтгэх болно.